

Svar på remiss Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap. SOU 2021:2

Akademikerförbundet SSR har genom Saco beretts möjlighet att besvara ovan rubricerad remiss, hos Saco kallad R2.21.

Sammanfattning

Akademikerförbundet SSR avstyrker förslaget om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap som grund för svenskt medborgarskap.

Ställningstagande

Akademikerförbundet SSR konstaterar att utredningen inte kunnat visa att förslaget om krav på svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap kommer att främja ett inkluderande samhälle och stärka medborgarskapets status. Precis som tidigare utredningar visat så riskerar förslaget om det genomförs att utestänga grupper, att diskriminera kvinnor, att försvåra för unga och att göra det mycket svårt för människor från länder med kort eller bristfällig skolgång.

Utredningen bedömer själv i kapitel 7 att förslaget kommer att diskriminera kvinnor och att riktade stödinsatser kommer att krävas för att möta krav på jämställdhet och förhindra diskriminering. Däremot saknas en analys över omfattning och innehåll i sådana insatser.

Förbundet konstaterar att förslaget är ofullständigt och att det saknas tillräckliga underlag för att kunna bedöma utfallet av förslaget. Det är oklart hur många som förväntas klara testerna. Enligt utredningen finns inga studier som mäter den direkta effekten av införande av språktester för migranternas motivation att lära sig språk. Utredningen understryker att motivation är en så komplex företeelse att det är svårt att mäta på språkinläring. Det innebär att införandet av språk- och samhällskunskapstester kan komma att försena den sökandes etablering på arbetsmarknaden och i det svenska samhället.

Självklart är svenska språket av stor betydelse för den som bor och arbetar i Sverige men förslaget riskerar att öka kompetensflykten och alvarligt skada svensk konkurrens. Svenska företag vill också i framtiden

kunna attrahera människor från andra länder att komma till Sverige och arbeta, bidra till verksamheters utveckling och bosätta sig i. Många företag har idag engelska som arbetspråk och att införa språktester för svenskt medborgarskap kommer ytterligare att minska svensk attraktionskraft.

Utredningens förslag om krav på kunskaper om samhället rör sig inom enormt vida kunskapsfält och omfattar bland annat Sveriges historia, grundläggande juridik, välfärdssamhällets finansiering, det svenska föreningslivet och enskildas demokratiska påverkansmöjligheter. Förbundet ser en uppenbar risk att det blir svårt för individen att förutse vilka kunskapskrav som gäller inom så stora kunskapsområden.

Utredningen tar sikte på att fylla medborgarskapet med ett visst innehåll som de menar ska främja samhörighet och förslår att den sökande ska ha vissa specifika kunskaper för att kunna få svenskt medborgarskap. Det är med viss oro vi ser likheter med den diskussion som fördes för ett antal år sedan om en litteraturkanon.

Förbundet är mycket tveksamma till om medborgarskapet som institution dels bör användas för att fylla politiska ändamål som samhörighet, dels villkoras av att den sökande uppfyller de för stunden rådande kriterierna för kunskap om samhället. Samhörighet och gemenskap i ett samhälle formas snarare av komplexa processer där individens frivilliga och aktiva deltagande är nödvändiga grundförutsättningar.

Avslutningsvis så konstaterar Akademikerförbundet SSR att förslaget är ofullständigt och att det saknas tillräckliga underlag för att kunna bedöma utfallet av förslaget. Det är oklart hur många som förväntas klara testerna och kunskapsläget kring testers påverkan på kunskap, motivation och etablering är inte entydigt positivt. Tvärtom pekar utredningen på komplexiteten i frågan.

Heike Erkers
Förbundsordförande

Maria Östberg Svanelind
Internationell sekreterare

Mikaels Smeds
Chefsjurist